

Detail Zutphen-Delden uit wandkaart 1828

Jean-Baptiste de Bouge (1757-1833)

Jean Baptiste de Bouge (1757-1833)

G. Perfors

Schoolwandkaarten bestonden al voor de kaart van Gerrit Prop uit 1909. Alleen de methode Prop was nieuw: de schoolkaart van Nederland met en zonder plaatsnamen (de z.g. blinde kaart). In het boek “GERRIT PROP de wereld in kaart gebracht”, door drs. Dick Rozing, is zeer uitvoerig geschreven over het leven en werk van Gerrit Prop. Nog steeds doet Dick Rozing onderzoek naar de eerste topografische schoolwandkaart.

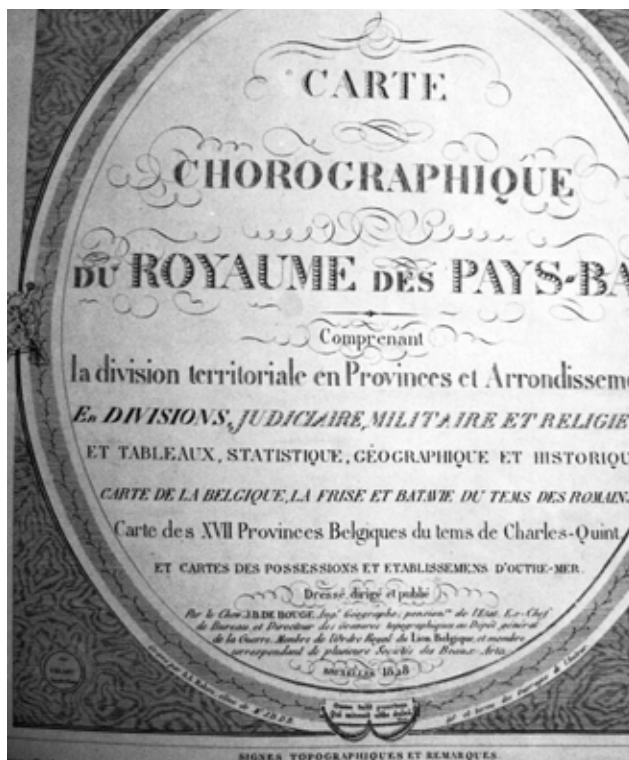
Enige jaren geleden werd in het Onderwijsmuseum te Rotterdam een schoolwandkaart ontdekt, die in de rand van de cartouche is gesigeneerd J.B.D.B. en gemaakt in Brussel in 1828. Het blijkt te gaan om een kaart van Jean Baptiste de Bouge.

Wie was De Bouge?

Hij is geboren in de omgeving van Brussel en vestigde zich rond zijn 24-jarige leeftijd aldaar als cartograaf en later ook in Wenen (“België” behoorde tot het Oostenrijks-Habsburgse keizerrijk).

De Bouge verwierf in 1790 de rang van officier bij de Genie van België en maakte in die hoedanigheid veel kaarten van de Zuidelijke Nederlanden. Het was de periode waarin Napoleon heel Europa wilde veroveren en binnen zijn invloedssfeer brengen. De Franse overheersing kreeg het in België en Nederland steeds meer voor het zeggen en wenste graag een actuele kaart van het bezette gebied. Het ontbrak De Bouge dan ook niet aan opdrachten, elke uitbreiding door de Franse troepen leidde tot nieuwe kaarten.

Toen de Franse troepen ook de Noordelijke Nederlanden hadden bezet en de Bataafse Republiek in 1795 ontstond werden de Noordelijke Nederlanden heringedeeld en ontstond er behoefte aan nieuwe kaarten, maar dan van de gehele nieuwe republiek. Baron C.R.T. Krayenhoff kreeg de leiding van de kaartproductie in de nieuwe republiek.

Tot 1813 werkte de Bouge voor en in dienst van de Fransen en na Napoleons val kwam hij in 1815 gewoon in dienst van het Koninkrijk der Nederlanden, nog steeds onder leiding van baron C.R.T. Krayenhoff; m.a.w. onze vijanden werden onze vrienden. Dat zal overigens gebeurd zijn op grond van zijn kwaliteiten.

Omdat België, Luxemburg en Nederland nog één rijk vormden werden de eerste kaarten tweetalig uitgevoerd: in het Frans en in het Nederlands. In 1828 verscheen de eerste Nederlandstalige kaart alhoewel de cartouche nog in het Frans gesteld was. Deze kaart was bestemd voor het onderwijs en uitgevoerd als schoolwandkaart.

Literatuur:

Gerrit Prop, *de wereld in kaart gebracht*, 2009
Lesbrief van drs. Dick Rozing, 2006
Originele kaart (in privébezit)
Diverse sites op Internet